

FRANKRIJK-PANEL

VROUW IN HET ÉLYSÉE

Waar blijft de Franse Margaret Thatcher of Angela Merkel? 'Voor madame la présidente zijn Fransen te weinig woke'

Is Frankrijk toe aan een vrouwelijke president? Wie deze vraag eind jaren vijftig, bij het ontstaan van de huidige Vijfde Republiek had gesteld, zou een massaal en luidkeels 'non' te horen hebben gekregen. Inmiddels denken de Fransen er een stuk genuanceerder over: bijna driekwart zou graag vóór 2030 een vrouw in het Élysée hebben.

Maar moet Frankrijk nog wel zo lang wachten op *madame la présidente*? Thema's als feminisme en vrouwenrechten staan sinds de opkomst van MeToo al enkele jaren stevig op de maatschappelijke agenda. Ruim 52 procent van het Franse electoraat is vrouw. De helft van alle ministeriële functies wordt bekleed door vrouwen. En vrouwelijke kandidaten als Valérie Pécresse, Marine Le Pen en Anne Hidalgo proberen president Emmanuel Macron van een tweede termijn af te houden.

Of had Ségolène Royal, de enige Française die enigszins in de buurt kwam van het presidentschap, gelijk toen ze ooit verklaarde dat seksisme het grootste obstakel is in de Franse politiek? Geregeld beklagen vrouwelijke politici zich erover dat ze feller verbaal worden aangevallen en bespot dan mannen. En blijkt in Frankrijk zoiets als #MeToo Politique, een organisatie die seksueel geweld en seksisme in de politiek registreert, noodzakelijk.

Kent ondanks alle goede bedoelingen en mooie woorden Frankrijk nog altijd een 'plafond de verre', een glazen plafond, als het gaat om het vrouwelijk presidentschap?

Niek Pas: 'Op dit moment maakt de gemiddelde Franse kiezer zich vooral zorgen over de stijgende kosten van het levensonderhoud en de Russische oorlog in Oekraïne. Tegelijkertijd is de progressie van vrouwen in de politiek onstuitbaar. Stapje voor stapje raakt Frankrijk bij de tijd.'

'Vanaf 1974 strijden vrouwen mee om het presidentschap. In de eerste decennia zijn het overwegend 'petits candidats' van onder meer trotskistische of groene formaties. In 2007 behaalt Ségolène Royal namens centrumlinks liefst 47 procent van de stemmen, het beste resultaat voor een vrouw ooit. Inmiddels is haar socialistische partij 'verdwergd'. Naast ideologische versplintering en strategische fouten verklaren seksisme en racisme waarom progressieve kandidates sneven. Voor *madame la présidente* zijn Fransen te weinig woke.

'Aan de andere kant van het politieke spectrum bivakkeert Marine Le Pen. Ze doet voor de derde keer een gooi naar het presidentschap. De frontvrouw van Rassemblement National ontbeert echter coherentie en dossierkennis. Bovenal zal haar gesloten nationalisme nooit een meerderheid opleveren.

'Misschien is een centrum-rechtse politica nog het meest kansrijk voor het Élysée. Valérie Pécresse van Les Républicains laat zich echter door haar rech-

terflank gijzelen en voert een zwakke campagne. Een politiek-inhoudelijk interessante *présidentiable* is oud-minister Christine Lagarde. Helaas heeft de huidige voorzitter van de Europese Centrale Bank herhaaldelijk aangegeven geen presidentiële ambities te koesteren.'

Rudi Wester: 'Toen ik in Parijs woonde, werkten alle vrouwen die ik ontmoette keihard. Fulltime. Geen geklaag over hoe werk, kinderen, man en maitresse van de man te combineren. Dat klopte ook wel, Frankrijk heeft het hoogste percentage fulltime werkende vrouwen van Europa, die ook in de politiek carrière maken. Maar het feminisme is voor hen een non-issue in de verkiezingen.'

'Pécresse (14 procent in de laatste peilingen) is vooral bezig de rechtse hanen binnen haar Republikeinse partij te hou-

den. Anne Hidalgo (3 procent) voert een hopeloze campagne. Oud-minister van Justitie Christiane Taubira is al afgehaakt. Links richt zijn pijlen op de emancipatiestrijd van (seksuele) minderheden, wat mooi is, maar geen stemmen oplevert.

En Marine Le Pen (17 procent)? Zij gebruikt haar status als gescheiden vrouw met drie kinderen vooral 'functioneel' voor haar achterban van arbeiders en kleine middenstanders ('Ik heb dezelfde zorgen als jullie'). Alleen, er is afgelopen weekend nóg een vrouw opgedoken: het ultrarechtse nichtje van Marine Le Pen: Marion Maréchal-Le Pen. Zij heeft zich publiekelijk geschaard achter de zeer vrouwvijandige Éric Zemmour (12 procent). Maréchal-Le Pen is vijf maanden zwanger en voorziet een 'feministische strijd'. Alleen met Zemmour, lijkt me.

Betogers vragen voor het gerechtsgebouw van Toulouse aandacht voor geweld tegen vrouwen. Foto AFP

“Een Franse president moet de 'fallus' hebben, bijzondere mannelijke dominantie met een overvloed aan libido

Laurent Chambon
Franse politicoloog

'Macron (29 procent) speelt met verve zijn rol als groot staatsman en heeft door zijn bemoeienissen met Oekraïne geen tijd voor verkiezingsdebatten. Ongetwijfeld gaat hij de eerste ronde winnen. Reden? Volgens het weekblad *Marianne*: 'Macron is absoluut geen genie, maar de rest van de kandidaten is helemaal nul.'

Frederik Dhondt: 'De gelijkheid tussen man en vrouw, door president Macron uitgeroepen tot nationaal speerpunt, had zeker potentieel om een campagne-thema te worden. Al in 2007 afficheerde Ségolène Royal zich als zelfverzekerde vrouw. Pécresse trok in december als eerste rechtse vrouwelijke presidentskandidaat de kaart van gendergelijkheid. Ze profileerde zich als een combinatie van Angela Merkel (ratio) en Margaret Thatcher (radicalisme) en stelde zo haar ethisch zeer conservatieve imago bij ten behoeve van centrumkiezers. Afgelopen

Niek Pas doceert Franse contemporaine geschiedenis aan de UvA en schreef over Macron en de nieuwe Franse revolutie.

Rudi Wester was jarenlang recensent van Franse literatuur en directeur van het Institut Néerlandais in Parijs.

Frederik Dhondt is hoofddocent rechtsgeschiedenis aan de Vrije Universiteit Brussel en Frankrijk-kenner.

Laurent Chambon houdt zich bezig met minderheden in de politiek. Hij schreef onder meer een boek over Marine Le Pen.

maand had ze het echter moeilijk: Pécresse leek zich te forceren op bijeenkomsten over *fermeté* en *autorité*, standvastigheid en gezag.

'Rechtse concurrent Zemmour buite dit gretig uit. Sommigen denken dat een man in Pécresses plaats niet zo was behandeld. Zemmour probeert ressentiment tegen nieuwe maatschappelijke patronen op te poken, vaak met schokkende taal. Hij beschimpte bijvoorbeeld vrouwen in magistratuur en advocatuur, en steekt zo (oud-advocate) Marine Le Pen extreemrechts voorbij. Het best geplaatst op links rond gender en identiteit, ook om de afkeer van Zemmour uit te buiten, was wellicht Taubira. Maar ja, die heeft zich nu teruggetrokken.'

Laurent Chambon: 'Mijn moeder heeft een sterke wetenschappelijke theorie: een Franse president moet de 'fallus' hebben, bijzondere mannelijke dominantie met een overvloed aan libido. Behalve Emmanuel Macron (44) die aan zijn oudere vrouw (68) trouw lijkt te zijn, zijn alle Franse presidenten rokkenjagers geweest.'

'Valéry Giscard d'Estaing zou iets hebben gehad met niemand minder dan Lady Di en Brigitte Bardot. François Mitterrand had naast zijn vrouw en zijn reguliere jonge vlammen een tweede familie, stiekem beschermd door gendarmes. Jacques Chirac ging op officiële reizen met zijn maitresse van het moment en zijn *garçonnière*, zijn geheim liefdesnestje, viel ook onder de staatsveiligheid.

'Nicolas Sarkozy heeft de mooie Cecilia van tv-presentator Jacques Martin 'gestolen' en is daarna getrouwd met model/zangeres/erfgenaam Carla Bruni. François Hollande, ooit getrouwd met voormalige kandidaat Ségolène Royal, werd op zijn scooter richting zijn liefje, actrice Julie Gayet, door paparazzi betrapt.

'Één vrouw wordt ooit mogelijk *présidente* volgens mijn moeder: niet de pestkop Marine Le Pen en zeker niet de slappe Valérie Pécresse, maar de groene Parijse raadvrouw Alice Coffin (43). Zij heeft met *Le génie lesbien*, waarin ze stelt geen enkele cultuuruiting van mannen meer tot zich te nemen, mogelijk hét boek van de vierde golf van het feminisme geschreven.'

Iñaki Oñorbe Genovesi